

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 215/03-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť maloletého T. J., zastúpeného matkou Ing. L. J., obaja bytom S., právne zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. D 1/99 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletého T. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 17. júla 2003 doručené podanie maloletého T. J. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného matkou Ing. L. J., obaja bytom S., právne zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., označené ako „Sťažnosť podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky“ s pripojenými prílohami. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažnosť sťažovateľa smeruje proti postupu Okresného súdu v Dolnom

Kubíne v dedičskom konaní sp. zn. D 1/99 po poručiťovi Ing. J. J., otcovi maloletého sťažovateľa. Porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa sa mal označený súd dopustiť prostredníctvom doterajšieho postupu dvoch notárov - súdnych komisárov poverených Okresným súdom v Dolnom Kubíne na prejednanie dedičstva po poručiťovi, otcovi sťažovateľa. Na ich margo sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„Sťažovateľ sa domnieva, že v dedičskom konaní po Ing. J. J., jeho otcovi, ktoré je vedené u odporcu pod sp. zn. D 1/99, dochádza k zbytočným prieťahom; odporca nekoná plynulo a v primeranej lehote.

Imanentnou súčasťou dedičského konania je aj tá časť konania, v ktorej úkony vykonáva notár ako súdny komisár.

Zo skutočností uvedených v časti I. tejto sťažnosti vyplýva, že dňa 4. 1. 1999 začalo u odporcu dedičské konanie po poručiťovi Ing. J. J. Vec bola pridelená súdnemu komisárovi JUDr. M. K., ktorý už dňa 12. 2. 1999 mal spis v predmetnej veci k dispozícii, keďže vydal potvrdenie o tom, že osobný automobil nie je predmetom dedičského konania. Samotné vydanie tohto potvrdenia však nie je predmetom tejto sťažnosti. Sťažovateľ však len poukazuje na to, že už v uvedenom čase bolo súdnemu komisárovi zrejmé, aká dedičská vec je mu pridelená.

Dňa 22. 5. 2001 notár požiadal o vylúčenie z úkonov súdneho komisára v dedičskej veci, pričom svoju žiadosť odôvodnil tým, že bol osobným priateľom poručiťeľa a pozná sa s celou jeho rodinou. Notár teda oznámil skutočnosť, ktorá bola spôsobilá, aj podľa jeho vlastného názoru, keďže on sám požiadal o vylúčenie z úkonov súdneho komisára, privodiť pochybnosti o jeho nezaujatosti. Teda viac než dva roky a tri mesiace vo veci konal, majúť vedomosť o tom, že existujú skutočnosti, ktoré odôvodňujú jeho vylúčenie z prejednávania veci. Tieto skutočnosti uznal za spôsobilé na vylúčenie notára z úkonov súdneho komisára aj samotný odporca. Z tohto dôvodu sťažovateľ celé toto obdobie, teda odo dňa 4. 1. 1995 (správne malo byť uvedené 1999) až do dňa 22. 5. 2001 považuje za obdobie, kedy odporca nekonal bez prieťahov a teda uplynutím tejto doby sa neprimerane predĺžila celková dĺžka dedičského konania. Ďalším dôvodom, pre ktorý považuje uvedený čas sťažovateľ za taký, v ktorom dochádzalo u odporcu k zbytočným prieťahom a neprimeranej dĺžke konania

považuje to, že napriek tomu, že to bol odporca, ktorý je zodpovedný za priebeh dedičského konania po Ing. J. J. a dal podnet Okresnému súdu v Dolnom Kubíne na začatie konania o ustanovenie opatrovníka v dedičskej veci maloletému účastníkovi dedičského konania, až do dňa 6. 9. 2000 nevykonával žiadne ďalšie úkony smerujúce k zisteniu, v akom štádiu sa nachádza opatrovnícke konanie a kto bol ustanovený za opatrovníka.

Ani od vylúčenia notára JUDr. M. K. z úkonov súdneho komisára uznesením odporcu zo dňa 24. 5. 2001, odporca nekoná plynulo a bez prietáhov. Najpresvedčivejším argumentom pre toto tvrdenie je samotná skutočnosť, že ani po dvoch rokoch od poverenia notárky JUDr. H. M. úkonmi súdnej komisárky v tejto veci, dedičské konanie nie je skončené, pričom návrhy tak opatrovnícky sťažovateľa, ako aj ďalšej účastníčky dedičského konania - matky sťažovateľa na vykonanie dokazovania s cieľom zistiť rozsah porúčiteľovho majetku, boli prednesené na ich výsluchu na Okresnom súde v Trebišove dňa 5. 8. 2002, teda takmer pred rokom. ...

V týchto súvislostiach považuje sťažovateľ za nespochybniteľné, že pomalým postupom v dedičskom konaní po jeho otcovi dochádza k porušeniu jeho práv podľa článku 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa.“

Na základe uvedeného sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd v jeho veci nálezom rozhodol takto:

„Právo sťažovateľa - mal. T. J., na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, na prerokovanie veci v primeranej lehote v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre jej blaho zakotveného v článku 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa, bolo postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne vo veci sp. zn. D 1/99 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd v Dolnom Kubíne konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Dolnom Kubíne pod sp. zn. D 1/99 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva mal. T. J., finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť mal. T. J., všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a s účinnosťou od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Osobitne sa zamerlal na preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľa, keďže pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd berie do úvahy, že odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom..., ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým ani porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03), resp. že „na základe skutočností uvedených v sťažnosti nemožno postup súdu považovať za taký, ktorý by signalizoval pri predbežnom prerokovaní možné porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 131/03).

Ústavný súd predovšetkým zbral do úvahy, že postup notárov ako súdnych komisárov v dedičských konaniach môže založiť zodpovednosť súdu za porušenie základných práv účastníkov dedičského konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1

dohovoru, keďže ich úkony sú považované za úkony súdu (§ 38 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku), a túto skutočnosť potvrdil aj ústavný súd vo svojej judikatúre (III. ÚS 47/00). Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa tiež zohľadnil, že pred Okresným súdom v Dolnom Kubíne ide o nesorové konanie, postup v ktorom je upravený tak, aby procesné úkony účastníkov a súdu na seba nadväzovali so zreteľom na jeho predmet, t. j. v konaní pred notárom ako súdnym komisárom predovšetkým na zistenie majetku poručiteľa a ustálenie okruhu dedičov. Postup súdneho komisára v konaní o dedičstve preto zásadne smeruje k zisteniu majetku poručiteľa a po splnení tejto úlohy k jeho ďalšiemu postupu podľa § 175zca ods. 1 alebo 2 Občianskeho súdneho poriadku. Hoci účastníci nesorových konaní nemajú dôkaznú povinnosť, ich procesné postavenie má napomáhať k dosiahnutiu jeho účelu najmä povinnosťou celkovej súčinnosti a nespôsobovania zbytočných prietahov v konaní (IV. ÚS 78/03). Z takéhoto zorného uhla ústavný súd preskúmal postup napadnutých notárov - súdnych komisárov v dedičskom konaní pred Okresným súdom v Dolnom Kubíne sp. zn. D 1/99 a zisťoval, či signalizuje možnosť zbytočných prietahov v tomto súdnom konaní, realnosť ktorej by bolo potrebné preveriť po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie, ale zistil, že tomu tak nie je. Spoločnou črtou činnosti oboch súdnych komisárov (JUDr. M. K. od 12. februára 1999 do 22. mája 2001, ako aj JUDr. H. M. od 14. júna 2001 po súčasnosť) bolo, že sa sústreďovali na zistenie majetku po poručiteľovi a za týmto účelom aj aktívne konali. Do tejto činnosti oboch súdnych komisárov však aktívne vstupovali ďalší účastníci dedičského konania, a to predovšetkým opatrovníčka sťažovateľa Ing. K. S. a matka maloletého sťažovateľa Ing. L. J. Z pripojených príloh k sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zistil, že Ing. S. sa obrátila na prvého súdneho komisára JUDr. K. celkom štyrikrát (11. októbra 2000, 10. novembra 2000, 26. januára 2001 a 17. mája 2001), pričom požadovala zistenie majetku poručiteľa predovšetkým na rôznych bankových účtoch a nehnuteľnosti, ktorých bol vlastníkom. Súdny komisár na tieto jej žiadosti zakaždým reagoval a na jej žiadosť tiež podrobne zdokumentoval svoj postup pri ich vybavovaní vo svojom liste z 25. apríla 2001. V uvedenom období sa tiež uskutočnili dve pojednávania v konaní o vyporiadanie dedičstva, a to 13. októbra 2000 a 16. novembra 2000. Skutočnosť, že JUDr. K. bol v máji 2001 vylúčený z ďalšieho konania pre zaujatosť, na tomto jeho predošlom postupe nič nemení. S podobnou situáciou sa ústavný súd stretol aj pri hodnotení postupu súdnej

komisárky JUDr. M., ktorú po jej poverení 14. júna 2001 navštívila matka sťažovateľa so samotným sťažovateľom (22. augusta 2001) a opätovne žiadala o zistenie ďalšieho majetku poručiteľa. Ďalšie požiadavky opatrovníčky sťažovateľa a jeho matky odzneli aj pred Okresným súdom v Trebišove 5. augusta 2002, keď opätovne žiadali o zistenie ďalšieho majetku poručiteľa. Spoločnou črtou činnosti ako prvého, tak aj druhého súdneho komisára bolo, že na žiadosti opatrovníčky maloletého o zistenie majetku poručiteľa aktívne reagovali, hoci ich pokusy celkovo neboli úspešné a žiadny ďalší majetok poručiteľa nebol zistený. Podľa oznámenia notárskeho úradu JUDr. M. doručeného ústavnému súdu 13. októbra 2003 sa má uskutočniť 15. októbra 2003 vypočutie matky a sestry poručiteľa za účelom došetrenia majetku poručiteľa. Pojednávanie v dedičskej veci sp. zn. D 1/99 je nariadené na 21. október 2003. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd ustálil, že postup súdnych komisárov v konaní pred Okresným súdom v Dolnom Kubíne v dedičskej veci sp. zn. D 1/99 od roku 1999 do súčasnosti smeroval a smeruje k zisteniu majetku poručiteľa a tiež že obaja poverení súdni komisári akceptovali opakované žiadosti matky sťažovateľa, ako aj jeho opatrovníčky o zisťovanie majetku po poručiteľovi v rôznych bankových inštitúciách prednášané po celú doterajšiu dobu konania. Tento stav veci však zásadne vylučuje možnosť zbytočných prietáhov v súdnom konaní prostredníctvom postupu súdnych komisárov, tak ako to tvrdil sťažovateľ. Možnosť zbytočných prietáhov v konaní ústavný súd nezistil ani v opatrovníckom konaní pred Okresným súdom v Trebišove sp. zn. 8 Nc 224/99.

Ústavný súd napokon konštatuje, že najlepším záujmom sťažovateľa (a tým aj rešpektovaniu jeho práv podľa medzinárodného dohovoru o ľudských právach) by najviac zodpovedalo skoré ukončenie dedičského konania sp. zn. D 1/99.

Keďže uvedené dôvody vylučovali ďalšie konanie ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa, bolo ju potrebné odmietnuť už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003